

De Nationale Loterij steunt landbouwersgezinnen in Kisaro

De Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw kreeg een subsidie van de Nationale Loterij voor de ondersteuning van het project **“Vestiging jonge boeren in district RULINDO – sector KISARO, Byumba Rwanda”**

De duurzaamheid van het project

40 jaar geleden begon de Vlaamse broeder Cyriel Wieme met een vormingscentrum waar jongens van 15 jaar begonnen aan een cyclus voor landbouwworming van drie jaar. Hij had een meer uitgebreid project van vorming van landbouwers op het oog. Daarom vroeg hij aan het ministerie een meer uitgebreid terrein, om zijn opzet van radicale terrasseringswerken uit te voeren. Hij kreeg daarvoor een heuvelflank van 10 ha. Terzelfdertijd deed hij ook proeven op gebied van veeteelt. In die tijd was het nog toegelaten kudden te weiden op de heuvelflanken, en dus zelfs koeien te bezitten zonder veel grond ter beschikking te hebben. Het was nochtans toen reeds duidelijk dat, gezien de grote aangroei van de bevolking en de daaruit voortvloeiende versnippering van de gronden, de tijd zou komen dat dit systeem van zogezegde vrijgeweide niet meer zou kunnen geduld worden. Dit is ondertussen ook gebeurd. Dieren op stal houden vraagt grond voor ruwvoeder, bijzonder voor koeien. Hiermee rekening houdend heeft het centrum van Kisaro nooit koeien gehad, het was immers steeds de bedoeling op het niveau van de gewone Rwandees te blijven en niets te beginnen wat hij niet zou kunnen navolgen. Daarom werd met varkensteelt gestart. Dit werd een groot succes

Sinds dit jaar werd het centrum ook een N.G.O., overeenkomstig de Rwandese wetgeving. Het kreeg ook het statuut van erfpacht van de 50 ha grond die wordt bewerkt. Dit loopt uit op het projectvoorstel om een soort pachtwet in te voeren en deels de concessie ter beschikking te stellen van de hier gevormde jonge boeren.

Wat is en waarom terrasserings? (zie foto's hieronder)

Vanaf het eerste bezoek van Broeder Cyriel Wieme aan Rwanda in 1971 had hij het idee de moeilijk te bewerken heuvels te terrasser. Als ervaren landbouwer was hij zeker van zijn slagen. De eerste oogsten van aardappelen en gerst waren overtuigend. Het vertrouwen was gewonnen en de start gegeven. Elk jaar groeide de interesse en na tien jaar was de vooruitgang van de terrasserings niet meer te stuiten. De methode van Kisaro werd erkend als nationale methode voor erosiebestrijding.

Wat wil het project voor jonge boeren ?

Het gaat over het in pacht geven van een halve ha terrasgrond aan jonge boeren die al opgeleid zijn. Er zullen in de volgende jaren 20 boerderijtjes gebouwd worden.

Er wordt een pacht van 10 jaar voorgesteld tegen de prijs van 300 USD per jaar (220 €) voor land en boerderij. De opbrengsten van de boerderij zijn voor de boer.

Het gaat dus over een soort pachtwet zoals die bestaat in België. Dus een pacht van 10 jaar die aan de boer de zekerheid geeft dat hij een vrij lange periode kan pachten om zijn land in goede staat te onderhouden.

Iemand die, na 10 jaar, wil afzien van zijn pachtrecht, moet de directie daarvan verwittigen ten minste een jaar vòòr het einde van de pachtperiode, zijn huis en zijn grond te verlaten in goede staat. Hij zal geen eigenaar worden. Hij heeft dan wel voldoende inkomen verworven om zich elders zelfstandig te vestigen.

Het centrum wil op deze wijze het goede beheer van gronden in Rwanda stimuleren. Als het project wordt nagevolgd, zou deze formule een oplossing zijn voor duizenden hectaren grond die niet of slecht uitgebaat worden. Deze landexploitatie kan een belangrijke bijdrage leveren in de strijd tegen de hongersnood.

De jonge kandidaten worden geselecteerd na een periode, als gekwalificeerde arbeider, van opleiding bij het CPPA (Centre de Perfectionnement et de Promotion Agricole).

Nu reeds zijn er talrijke kandidaten die ongeduldig zijn om van start te kunnen gaan. De regeling die dankzij het project zou worden veralgemeend werd reeds toegepast sinds 30 jaar voor één boerderij. De duurzaamheid van het project is bewezen gedurende de 40 jaren dat hier wordt gewerkt op het domein waarvoor Broeder Cyriel verantwoordelijk is. Het kader rond de broeder directeur bestaat uit Rwandezen die ter plaatse opgeleid zijn en enkele universitair gediplomeerden.

De geestdrift van 150 personen die dagelijks werken op het Centrum, de erkenning door MINAGRI (ministerie van landbouw) als referentie voor de landbouw in het algemeen en voor het fokken van varkens in het bijzonder, de scholen en landbouwers die regelmatig het Centrum bezoeken, dat allemaal maakt dat het CPPA bekend is in iedere hoek van Rwanda.

Duur van de concessie

De vergunning van de Rwandese staat aan de NGO CPPA dateert reeds van 1973 voor de eerste 10 ha en later in 1980 voor de uitbreiding. **Het Ministerie van de Jeugd, dat eigenaar is van de gronden bewerkt door het CPPA, zal een van deze dagen de concessie verlengen voor een periode van 49 jaar ten gevolge van de aanvraag van het CPPA van 23 maart 2013. Er is geen enkele reden waarom dit niet zou worden toegekend.**

De opbrengst scheidt de omstandigheden voor de jonge boer om zelfstandig te worden en zelfredzaam

De boer is onafhankelijk. Welke teelten? Hij heeft de keuze tussen wisselende teelten: sorghum (zgn kafferkoren), tarwe, maïs, bonen-, aardappelen- en groententeelt. Hij kan rekenen afhankelijk van het gewas op 1 tot 2 oogsten per jaar. Hij moet wel zijn plannen voorleggen aan de directie van de CPPA, die hem met advies kan bijstaan en oriënteren. Het centrum zal de boer uiteraard helpen bij de commercialisering van zijn producten zo hij dat wenst. De volledige opbrengst van de oogsten en de boerderij zijn voor de boer en zijn familie.

Zijn inkomen kan zo variëren van 2.000 RWF tot 2.500.000 RWF per jaar of 2.500 tot 3.300 € per jaar of 200-275 € per maand. Het moet de boer toelaten een inkomen te hebben waarmee hij zijn gezin goed kan onderhouden, en zodoende uit de vicieuze cirkel van de

armoede te geraken. Op termijn en na een periode als pachter te hebben gewerkt kan hij investeren in een zelfstandig boerenbedrijf. Het project levert een belangrijke bijdrage om de jonge boeren naar zelfredzaamheid te leiden.

Samenwerking Umubano -CPPA KIsaro-Byumba

Als factor voor de duurzaamheid en continuïteit is het project ingediend op verzoek van de Rwandese NGO CPPA -Kisaro Byumba die broeder Cyriel ondersteunt. Deze NGO, vroeger geleid door de Rwandese advocaat Jean-Marie Mugemana, uit de streek afkomstig en door zijn echtgenote Xaverine Niwemutoni, doet er alles aan om de broeder goed te omkaderen en ervoor te zorgen dat de opvolging verzekerd is en dat het project ook in de toekomst voor de nodige uitstraling zou kunnen zorgen. Jean-Marie en zijn echtgenote Xavérine zijn de plaatselijke vrijwilligers- medewerkers van Umubano

Rwanda
fermette en opslagplaats

aanleg terrassen en bouw

In juli 1975 werd de start gegeven voor het Centre de Perfectionnement Agricole (CPA) van Kisaro. Het waren de eerste afgestudeerden van de normaalschool van Byumba die hun verdere opleiding kregen in Kisaro. Het is nog met hen dat broeder Cyriel met heel veel enthousiasme al 30 jaar het centrum leidt.

De voornaamste activiteit van het centrum is de landbouw en daarbij het promoten van verschillende teelten. Om tot duurzame landbouw te komen, werden op nu al 50 ha vruchtbare heuvels van Rwanda met hak en schop terrassen aangelegd. Deze landbouwmethode zorgde onmiddellijk voor succesvolle oogsten! Elke maandag worden er werkkrachten aangenomen om te oogsten met als doel zo veel mogelijk

mensen kennis te laten maken met de landbouwtechnieken van het centrum. Dat aantal kan oplopen tot wel 200 mensen per week !

Daarnaast worden er ook nog vruchten en groenten van mensen in de omgeving aangekocht en alle producten worden in de hoofdstad Kigali verkocht op markten, aan winkels, particulieren. De opbrengsten gaan terug naar de mensen en naar het centrum.

Aardappelen zijn door de bevolking erg gegeerd en er werd daarvoor ook in de loop der jaren een kiemhuis gebouwd waar 8 ton kan opgeslagen worden. Behalve in het droge seizoen, worden er op de terrasheuvels haast elke maand aardappelen geplant. De opbrengst is zeer groot. Daarnaast wordt er ook nog porei, selder, salade, bonen, mais en sorghum geteeld.

Beter dan de sorghum, die in dit klimaat slechts langzaam groeit, is de **tarwe** geschikt als basisvoedsel voor de mensen. De groeicyclus van de tarwe is er vijf maanden. Ze wordt in september gezaaid en in februari geoogst. Een tweede maal wordt gezaaid in maart om in augustus te oogsten. Het centrum stelde goede variëteiten ter beschikking met de verzekering van de productie op te kopen. Er werden graansilo's gebouwd voor de opslag en er wordt zowel aan particulieren als aan groothandelaars verkocht. Ook dit werd al snel een succesformule.

Wat de **veeteelt** betreft, wordt er voornamelijk met een Belgische soort varkens gekweekt. De kweek van dit ras in Rwanda bracht geen enkele moeilijkheid met zich mee. De varkens werden zowel op het centrum vetgemest, alsook uitgezet bij boeren in de buurt. De vetmesting gebeurt met bijna uitsluitend groenvoeder. De dieren worden daarna terug opgekocht en door jongens van het centrum verwerkt in de slachterij.

Om dit alles te verwezenlijken was er veel hulp nodig. In de loop der jaren werd er een atelier gebouwd waar allerhande waar allerhande werkjes kunnen worden uitgevoerd: schrijnwerk, lassen, maken van kruitwagens, fietsen, bedden etc. Er is ook een metserploeg voor het bouwen van huisjes.

Verder worden er op het centrum alleenstaande vrouwen opgevangen. Hun wordt de gelegenheid gegeven er te werken en te wonen. Ze kunnen een stuk grond bewerken en helpen bij de oogsten.

Er is ook een atelier voor allerlei naai- en vlechtwerk.

Broeder Cyriel met zijn neef Gerard en enkele medewerkers

“Kisaro” betekent 'de plaats van de parel'. We willen een ketting van solidariteit vormen om deze parel - een centrum opgericht door de Vlaamse broeder Cyriel Wieme - te steunen.

Dankzij uw steun bouwt u mee aan de welvaart en het welzijn van jonge landbouwgezinnen in Rwanda. Laat ons samen een solidair parelsnoer vormen van hier tot in Kisaro.